

*Cô đơn trên mảnh đất bị chiến tranh tàn phá,
người anh trai và cô em gái chợt tìm ra một món quà bất ngờ.*

Âm Nhạc Là Giấy Thông hành Của Chàng

Nông Duy Trường chuyển ngữ

LTS: Ngày 30 tháng 11 sắp đến, giới yêu nhạc tại Toronto và vùng phụ cận sẽ có cơ hội thưởng thức giọng hát và tiếng tây ban cầm tuyệt vời của nhạc sĩ Nguyễn Đạt qua chương trình nhạc thính phòng “Thu Âm Hương Đồi,” được tổ chức tại Living Arts Center số 4141 Living Arts Dr., thành phố Mississauga. Đây là lần đầu tiên người nhạc sĩ tài hoa này xuất hiện trong một chương trình nhạc tại Canada, dù anh đã thành danh từ hơn 10 năm qua và được giới yêu nhạc cả Việt lẫn Mỹ tán thưởng nồng nhiệt trong tất cả các buổi trình diễn tại Hoa Kỳ.

Thu Âm Hương Đồi là một chương trình nhạc đặt nặng giá trị nghệ thuật, do Hội Văn Hóa Khoa Học Việt Nam (VHKHVN), Phân Hội Toronto tổ chức với sự bảo trợ của công ty WinMagic, Thời Báo, Hội Người Việt Toronto, Trung Tâm Giáo Dục Hùng Vương, Saigon Canada, và VietTimes. Ngoài Nguyễn Đạt, chương trình còn bao gồm phần trình diễn của các nhạc sĩ được yêu mến tại Toronto như Hồng Diễm (dương cầm), Thế An (tây ban cầm), và Nguyễn Phúc Thế Khải (vĩ cầm). Bên cạnh mục đích giới thiệu Nguyễn Đạt với đồng hương, Thu Âm Hương Đồi còn nhằm gây quỹ để tài trợ việc tổ chức Trại Phát Triển Kỹ Năng Lãnh Đạo Thanh Niên Lên Đường 2009 vào tháng 7 năm 2009 tại Toronto.

Có thể nói Nguyễn Đạt là một tài năng độc đáo, một hiện tượng âm nhạc của cộng đồng người Việt hải ngoại trong những năm gần đây. Để quý độc giả hiểu rõ thêm về tài năng của Nguyễn Đạt, Thời Báo xin giới thiệu cùng quý vị bản dịch Việt ngữ của giáo sư Nông Duy Trường bài viết đăng trên tạp chí Reader Digest năm 1997 viết về tài năng âm nhạc của nhạc sĩ Nguyễn Đức Đạt.

Mọi chi tiết liên hệ đến chương trình nhạc Thu Âm Hương Đồi, xin quý độc giả liên lạc với Ban Tổ Chức qua số điện thoại (416) 697-1472.

David Grimes, vị giáo sư có mái tóc màu cát vàng, là Trưởng khoa Tây ban cầm Cổ điển của Đại học Fullerton, California, náo nức như một đứa bé khi chờ đợi buổi thi tuyển các sinh viên khoa tây ban cầm cho khóa mùa thu năm 1993. Chỉ chốc nữa đây ông sẽ biết trong số những sinh viên này ai sẽ là tài năng thực thụ.

Khóa học mùa này có thể có một vấn đề. Trong lớp có một thanh niên Việt Nam; người sinh viên này bị khiếm thị và chẳng có bao nhiêu tài liệu về nhạc guitar cổ điển bằng chữ nổi Braille. Nếu không có tài liệu, không biết người sinh viên này có theo kịp các bạn không?

Từng người một ngồi xuống và đàn thử. Rồi đến lượt người sinh viên mù. Với chiều cao 1 thước 55, nặng 43 kg, chàng thanh niên 22 tuổi Nguyễn Đạt trông nhỏ như một đứa bé con.

Grimes hỏi:

– “Em chơi bài gì hôm nay?”

Đạt trả lời:

– “Ngẫu khúc Ả rập” (Capriccio Arab) “của Tarrega.” Grimes nghĩ thầm, “Bản nhạc này du dương lắm; nhưng không biết anh chàng này chơi có tới không?”

Đạt ngồi xuống bắt đầu chơi. Những ngón tay chàng như mơn trớn, vuốt ve trên phím đàn khiến chiếc đàn rả tiền bật lên những âm thanh tuyệt diệu. Giáo sư Grimes sửng sốt trước tài năng của chàng sinh viên mù lòa này.

Kỹ thuật của Đạt vẫn còn hơi non nớt, nhưng những nhạc tiết do chàng diễn tả cho thấy mỗi tâm cảm thiết tha giữa người nghệ sĩ với tác phẩm. Grimes như bị mê hoặc bởi sức mạnh và tình cảm dạt dào do tiếng đàn của Đạt mang lại. Ông tự hỏi, không biết chàng tuổi trẻ này đã trải qua bao khổ ải mới làm bật lên được tiếng lòng nức nở như vậy.

“Đậu tươi...đây,” người đàn bà bán hàng ở chợ Sài gòn cất tiếng rao, “đậu tươi mới hái sáng nay...đây.”

Khi một thằng bé mắt mù đang lần mò bước về hướng tiếng rao hàng của người đàn bà, bà ta nhỏ một bãi nước miếng và mắng, “Đi chỗ khác chơi, mày. Không có gì cho mày đâu.”

Cậu bé đó là Đạt. Cậu vồ nhẹ vào tay đứa em gái và an ủi: “Không sao đâu, Dung. Thế nào cũng có người tốt giúp mình hôm nay mà.” Năm nay 11 tuổi, Đạt vẫn thường an ủi đứa em gái cùng mẹ khác cha với cậu, mỗi khi bị người đời hắt hủi. Nhưng hôm nay cậu không tìm được sự an ủi nào hết. Người bán hàng đã nhìn cậu bằng cặp mắt Đạt nhìn chính mình. Một kẻ bị xã hội chối từ tới ba lần: mù lòa, con lai Mỹ, ăn mày.

Đạt và Dung (em gái cậu), hai anh em sống lang thang trên hè phố Sài gòn. Thời đó không thiếu gì những kẻ lang thang như anh em cậu.

Chiến tranh đã để lại rất nhiều trẻ mồ côi hay bị cha mẹ bỏ rơi, nhất là những trẻ em lai Mỹ. Cha của Đạt là một quân nhân Mỹ đã về nước năm 1973. Mẹ cậu lấy ba của Dung, ông này mất tích năm 1975. Khi mẹ cậu chết trong cùng năm đó, hai anh em bị bỏ vào cô nhi viện. Nhưng cô nhi viện cũng bị đóng cửa khi quân Cộng Sản tiến vào.

Hai đứa trẻ được một người đàn bà hà khắc đem về nuôi, bắt làm việc nhà như tôi mọi. Hai đứa bỏ trốn đi vào năm 1977 và lang thang hết 2 năm từ quê mới ra tới Sài gòn. Rồi thì chúng cũng gặp một người giao cho bán vé số để lấy chút hoa hồng sống qua ngày. Hai anh em sống lầy lắt trên các bãi cỏ công viên hay trong đường hẻm. Chỗ mà Đạt thích bán vé số nhất là một tiệm hớt tóc. Đạt thích chỗ này vì ông chủ thường mở radio có chơi những bản nhạc Mỹ.

“Got a black magic woman...” Đạt gân cổ hát dù chẳng hiểu gì hết, nhưng vẫn hăng hái và say sưa hát. Vừa hát cậu vừa đập thùm thụp vào lưng chiếc ghế của tiệm hớt tóc.

– “Ê, nhóc, bán cho tao một cái vé số coi.” Đạt nghe tiếng người đàn ông nói khi cậu vẫn còn say mê theo tiếng nhạc. Người đàn ông nói tiếp: “Bộ mày thích nhạc lắm hả?”

Đạt gật đầu, nói: “Tui khoái nhạc nhứt hạng đó.”

Người đàn ông nói tiếp: “Tao coi bộ mày có khiếu đánh trống đó. Tiếc quá, mày chỉ đánh vào cái ghế.” Người đàn ông cho Đạt và Dung biết ông là trưởng một ban nhạc.

“Mày có muốn đánh thử trên trống thiệt không?” Người đàn ông hỏi.

“Muốn chứ, cháu muốn lắm chứ!” Đạt nói như hét lên vì thích quá.

“Tốt. Đi theo tao.”

Người đàn ông dẫn Đạt đi về nhà ông ta, và lên trên căn gác chứa đầy nhạc cụ. Ông dẫn Đạt tới một bộ trống và đưa một cái bàn chải vào tay Đạt. Đạt chưa bao giờ được sờ vào một cái trống thật. Cậu cầm cái bàn chải vuốt nhẹ trên mặt trống và giật mình vội rút tay lại vì âm thanh vang dội của tiếng trống.

Người nhạc trưởng đưa cho Đạt một cái dùi trống và bảo: “Nào, bây giờ đánh thử coi.” Khi Đạt gõ thử vào mặt trống, tiếng trống vang như tiếng sấm làm run tay và tim cậu đập thình thịch. Đạt cầm lấy cái dùi trống thứ hai và nghe người nhạc trưởng chỉ dẫn đôi chút. Ông khuyến khích: “Nào, bắt đầu chơi đi.”

Đạt mê mải gõ trống và kinh ngạc trước những âm thanh vang dội trong phòng. Những nhịp điệu làm Đạt phấn khởi chưa từng thấy. Chốc chốc cậu lại gõ vào cái nĩa bạt, chũm chọe, và cái trống bass. Đạt say mê chơi cho đến khi trời tối mới sực nhớ là mình quấy rầy chủ nhân quá lâu rồi. Khi cậu xin lỗi để ra về, người nhạc trưởng nói: “Quấy rầy cái gì? Mày chỉ mới bắt đầu thôi mà. Ngày mai lại tập nữa nhé.”

Thế là Đạt trở lại ngày hôm sau và hầu như mỗi ngày sau đó. Chỉ trong vòng vài tháng Đạt đã được chơi chính thức với ban nhạc.

Khi Đạt được 12 tuổi, một người khách mua vé số nói cậu nên đến gặp ông Trường, một trong những thầy dạy nhạc cổ điển giỏi nhất Sài Gòn. Người khách giải thích: “Ông ấy rất muốn nâng đỡ và khuyến khích các nhạc sĩ trẻ. Với lại ông ấy cũng bị mù.”

Trong nhà đầy những nhạc cụ, ông Trường, một người đàn ông mập mạp có mái tóc bạc lộn xoăn, lắng nghe tiếng trống của Đạt. Khi Đạt ngừng tay, ông nói: “Cháu có khiếu lắm. Bác sẽ nhận cháu làm đệ tử.”

Đạt nói: “Nhưng cháu không có tiền trả học phí đâu.”

Ông Trường bảo là ông chưa hề lấy học phí của học sinh mù. Ông còn cho Đạt và Dung thêm tiền để hai anh em sinh sống.

Những tháng sau đó ông dạy Đạt những bài vỡ lòng về dương cầm và một vài loại đàn dây, đồng thời cũng dạy Đạt đọc chữ Braille. Khi nghe những âm thanh phát ra từ những ngón tay mẫn cảm của cậu bé, người thầy già rạng rỡ khuôn mặt như một người cha hạnh diện vì tài năng của con mình.

Những năm sau đó Đạt trở nên tự tin hơn và ngày càng chứng tỏ mình là một nhạc sĩ có tài. Khi cậu được 16 tuổi, cậu và một số học sinh mù của thầy Trường thành lập một ban nhạc và bắt đầu chơi cho các buổi tiệc.

Một buổi sáng Chủ nhật năm 1989, Đạt, bây giờ đã 18 tuổi, đang vặn cái radio để nghe nhạc cổ điển. Người xướng ngôn viên giới thiệu chương trình nhạc buổi sáng hôm đó là một buổi hòa nhạc của Tây ban cầm thủ Segovia, người Tây ban nha.

Guitar cổ điển? Đạt tò mò quá. Từ trước tới giờ, khi nghĩ tới guitar là cậu liên tưởng tới nhạc rock.

Khi chương trình bắt đầu, Đạt chưa bao giờ được nghe những âm thanh tuyệt diệu đến như vậy, những âm thanh khoan nhặt, quán quýt vào nhau làm cậu sửng sò. Ngay tức khắc Đạt cảm thấy một sự thôi thúc trong lòng là phải học chơi đàn guitar cổ điển.

Đạt thổ lộ sự hào hứng của mình với sư phụ: “Con muốn học guitar cổ điển được không thầy?”

Thầy Trường cười nhẹ: “Dĩ nhiên là được chứ. Ta sẽ giúp cho con.”

Đạt mua một cây đàn guitar cổ điển cũ, và thầy Trường tìm được cho cậu một cuốn sách nhạc bằng chữ nổi cho cậu học. Đạt mê mải chơi hết giờ này sang giờ nọ. Cây đàn guitar đã chấp cánh cho cậu để thể hiện nỗi lòng của mình như chưa từng thổ lộ bao giờ.

Thế rồi một ngày kia, có một cô bé lai Mỹ bảo Đạt là cô ấy sắp được đi Mỹ theo một chương trình đưa trẻ em lai Mỹ về Hoa Kỳ.

“Anh nộp đơn thư coi?” Cô bé đề nghị. Mỹ! Quê hương của người cha mà cậu không hề biết. Đạt khoái quá. Cậu đủ điều kiện để xin đi mà, nhưng còn Dung thì sao? Cha của em là người Việt!

Cuối cùng thì Hoa Kỳ cũng đồng ý nhận cả hai anh em. Nhưng, trước hết, hai anh em phải sang Phi ở trong trại tị nạn để học và tìm hiểu về quê hương mới, xong rồi còn phải tìm người bảo trợ cho hai anh em sang Mỹ.

Đạt và Dung được đưa sang Phi ở trong trại tị nạn ở Bataan trong sáu tháng. Vào tháng 7, 1990, Thanh Vũ từ Mỹ sang trại tị nạn Bataan giúp đồng bào tị nạn. Vũ rời Việt Nam năm 1975 và đã đã xây dựng lại được đời sống mới sung túc ở California. Vũ làm chủ nhiều cửa tiệm và một căn nhà rộng rãi. Ông có hai đứa con. Khi gặp Dung đang phụ việc trong cửa hàng chính của trại, ông Vũ lập tức tình nguyện bảo trợ Dung và Đạt.

Tháng Giêng năm 1991, Đạt và Dung, nay có tên Mỹ là Diane, đến căn nhà mới của họ ở Quận Cam. Hai anh em luôn mơ tưởng có một gia đình thực sự. Giờ đây, cuối cùng, giấc mơ đã thành sự thực.

Đạt theo học tại trường trung học Anaheim trong hai năm. Đạt rất sáng dạ nên các thầy cô khuyến khích anh ghi danh học tại Đại học Fullerton. Và ở đây, Đạt đã gặp thầy David Grimes.

Chẳng bao lâu khi Đạt được nhận vào học, giáo sư Grimes mới nhận ra là ông không cần phải lo cho Đạt quá nhiều, vì anh có được một đôi tai kỳ diệu cho âm nhạc; hầu như Đạt có thể chơi lại từng note nhạc sau khi chỉ nghe qua bản nhạc có một lần.

Một ngày tháng Mười năm 1994, giáo sư Grimes thông báo cho các sinh viên của ông là ông có một số đơn dự thi cuộc thi Tây ban cầm do Hội Giáo sư Đàn Dây miền Nam California tổ chức.

Cầm lá đơn trên tay, Đạt vừa sợ vừa phấn khởi. Năm nay chàng đang là sinh viên năm thứ hai tại Fullerton, chàng tập đàn tới tám tiếng một ngày và thường dậy thật sớm để tập. Để tránh làm phiền hàng xóm, Đạt thường lấy một chiếc khăn phủ lên cây đàn để ngăn tiếng đùng phát ra quá lớn. *Nhưng, Đạt tự hỏi, mình giỏi tới cỡ nào?* Cuộc tranh tài này sẽ cho Đạt biết câu trả lời.

Khi hết giờ học, giáo sư Grimes nhắc học trò của mình là đừng quá chú quan là sẽ thắng cuộc tranh tài này, vì cuộc thi này gồm những tay đàn giỏi đến từ các nhạc viện hàng đầu của toàn tiểu bang California.

Trong ngày tranh tài vào tháng Mười Một, 1995, Đạt tập trung tinh thần dợt đàn trong căn phòng nhỏ ở tầng hầm của một ngôi nhà thờ tại trường Đại học Miền Nam California. Bỗng có tiếng gọi, đưa Đạt về thực tại: “Đạt, tới phiên rồi đó.”

Khi bước lên cầu thang, tiếng réo rắt của những hợp âm rải của một cầm thủ vọng xuống. *Sao mình lại dẫn xác tới chốn thi đua này làm chi vậy?* Đạt tự hỏi. Dung đang đợi ở hậu trường và giúp cho Đạt bình tĩnh trở lại khi một đối thủ vừa chấm dứt một bản đàn gần như là tuyệt hảo.

Đạt bước ra sân khấu, ngồi xuống, rồi đánh những note đầu tiên của bản “Dạ Khúc” của Federico Moreno Torroba. Thính phòng được thiết trí đặc biệt cho âm thanh, nhưng vẫn hơi có tiếng vọng. Đạt điều chỉnh lại ngay bằng cách chơi thong thả và chậm rãi hơn.

Dưới những ngón tay của Đạt, chiếc đàn Tây ban cầm buông ra những thanh âm dịu dàng, duyên dáng. Đạt chẳng còn nghĩ gì đến những vị giám khảo nữa. Trong thế giới của riêng mình, Đạt đã khơi ra được tiếng lòng của mình qua tiếng nhạc, như thể đàn và người đã hòa với nhau thành một.

Khi chấm dứt bản nhạc, khán giả vỗ tay hoan hô nồng nhiệt. tái tim Đạt muốn vỡ ra vì xúc động. Chàng nghĩ: “Đây chính là phần thưởng duy nhất ta cần.”

Sau Đạt còn ba người nữa, nhưng phần còn lại của cuộc tranh tài bỗng mờ nhạt. Các vị giám khảo sẽ tuyên bố người thắng giải trong giây phút. Sau khi mọi người biểu diễn xong, giám khảo mời tất cả Tây ban cầm thủ đứng xếp hàng trên sân khấu. Đạt nghĩ, “Mình chơi cũng khá rồi, nhưng họ chơi khá hơn.”

Sau loạt tên đầu tiên được xướng lên, các đấu thủ lần lượt đến nhận chứng chỉ. Thêm nhiều tên khác được xướng lên, cho đến khi chỉ còn ba tên còn lại. Thành linh Đạt nhận ra là tên người được gọi kế sẽ lãnh Giải Ba. Đạt lắng nghe, nhưng không phải tên Đạt. Rồi tên người lãnh Giải Nhì được xướng to. Cũng không phải tên Đạt.

“Sao họ không gọi tên mình nhỉ?” Rồi thì Đạt chợt vỡ lẽ.

“Người thắng giải là Nguyễn Đạt.”

Đạt băng qua sân khấu để nhận giải thưởng, lòng tràn đầy sự biết ơn sâu xa đến những người giúp chàng đạt được giây phút này—và cũng cảm ơn âm nhạc.

Ở Việt Nam, âm nhạc đã cho chàng sức mạnh và nghị lực để sống còn. Ở Hoa Kỳ, âm nhạc đã mở cho chàng một cánh cửa mà chàng chưa từng bao giờ biết đến. Trong giây phút đó, Đạt cảm thấy mình là một người rất may mắn.

Sau đó Đạt tiếp tục đoạt giải nhất thi Tây ban cầm toàn tiểu bang California do Hội Các Giáo sư Đàn Dây tổ chức. Năm nay là sinh viên năm cuối tại Fullerto, Đạt cũng sáng tác nhạc để gây quỹ giúp người Việt tị nạn tại Phi. (Tạp chí Readers' Digest – số tháng Ba, 1997 – Anita Bartholomew).